

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Аудіовізуальне мистецтво та заочне навчання	Рівень вищої освіти	Перший (Бакалаврський)
Кафедра	Візуальні практики	Рік навчання	2
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	Нормативна
Спеціальність	021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво»	Семестри	4

ОБРАЗОТВОРЧІ ТЕХНОЛОГІЇ

Семестр 4 (весняний)

Викладач: Пандирева Єлизавета Андріївна, аспірант ХДАДМ

E-mail: art_calligraphy@ukr.net, 096 25 34 254

Заняття (перша група): Згідно розкладу

Заняття (друга група): Згідно розкладу

Консультації: 3 корпус, «Лофт»

Адреса: 3 корпус, «Лофт» вул. Мистецтв 8

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є електронні листи і тільки у робочі дні. Умови листування: 1) в *темі* листа обов'язково має бути зазначена назва дисципліни (скорочено — АСП); 2) в полі тексту листа позначити, хто звертається — анонімні листи розглядатися не будуть; 3) файли підписувати таким чином: *прізвище_завдання*. Розширення: *текст* — *doc, docx, ілюстрації* — *pdf*. Окрім роздруківок для аудиторних занять, роботи для рубіжного контролю мають бути надіслані на пошту викладача. Обговорення проблем, пов'язаних із дисципліною, у коридорах академії не припустимі. Консультавання з викладачем в стінах академії відбуваються після лекційних занять у робочі дні.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовою для вивчення дисципліни «Образотворчі технології» є певний обсяг знань з класичної каліграфії, композиції та кольорознавства. Обов'язковим є достатній рівень навичок технічного виконання рукописних шрифтів як класичними, так і сучасними інструментами. Також має бути достатній рівень навичок пов'язаних з композиційними прийомами поєднання напису з зображенням. Студент отримує повну підтримку у створенні рукописних написів з боку викладача.

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Демонстрація та аналіз матеріалу за допомогою взірців професійних каліграфів сучасності. Ознайомлення студентів та застосування додаткової літератури з дисципліни.

ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ

1. Кудрявцев А. Эволюция шрифтовой формы в графическом дизайне // диссерт. На соиск. Уч. Степ. Канд. Искусствоведения // Российская государственная Библиотека М. 2004. 156 с.
2. Лоукотка Ч. Развитие письма. М. Издательство иностранной литературы. 1950. 320 с.
3. Мітченко В. Естетика Українського рукописного шрифту. К.: Грамота. 2007. 208 с.
4. Мітченко В. Каліграфія: Взаємовпливи шрифтів. К.: Laugus. 2018. 288 с.
5. Різник М. Письмо і шрифт К.: Вища школа. 1978. 150 с.
6. Соколов-Ремизов С. Литература. Каллиграфия. Живопись. М.: Наука. 1985. 312 с.

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Обов'язкові матеріали: туш, ширококонечні та гостроконечні пір'я, папір «Fab-riano» формату А4, перекис водню, ганчірка.

Додаткові матеріали: круглокінцеве пір'я, маркери, брашпени, колапени, рейсфедери, леза, калами, «вуличні» маркери, губки тощо, а також різний папір від холстів до мелованого паперу.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Метою курсу є ознайомлення студентів з класичною та сучасною каліграфією. Під час створення АВ творів, виникає потреба у оформленні своїх творів написами (як назвами, так і авторськими висловлюваннями), тому ця дисципліна розширює їх можливості. Останнім часом рукописні шрифти широко використовуються у сучасних арт-проектах та можуть нести як самостійний художній образ, так і допомагати підсилити запланований задум у вигляді слова, цитати чи просто філософської думки.

Завдання полягає у вивченні законів класичного шрифтового мистецтва, оволодінні технічними навичками та системою засобів вираження художнього образу напису.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- особливості каліграфічних стилів (готика, бастарда, коперплейт тощо);
- закономірності побудови композиційно-графічного рішення напису з зображенням;

- засоби узагальнення та підпорядкування елементів загальному рішення композиції;
- закони конструкції літерних форм у різних рукописних шрифтах;
- послідовність методики письма рукописних шрифтів різними інструментами.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен вміти:

- за допомогою технічних навичок створювати рукописні написи до арт-проектів, використовуючи як класичні так і сучасні інструменти;
- володіти різними техніками письма;
- створювати гармонійне поєднання художнього образу напису з зображенням.

Компетенції, що забезпечує дисципліна: вміти виконувати сучасні та експериментальні каліграфічні написи.

Очікувані програмні результати: застосовувати набуті знання і розуміння предметної області та сфери професійної діяльності у практичних ситуаціях.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК014. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК015. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК06. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК01. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК02. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

Спеціальні (фахові) компетентності

ФК01. Високий рівень виконавської майстерності.

ФК02. Здатність створювати та реалізувати власні художні концепції у творчовиробничій діяльності.

ФК03. Здатність спостерігати, відбирати, розрізняти, типологічно доцільно компонувати, цілеспрямовано формувати і використовувати інформаційний, виразний, образний рівні аудіовізуального твору.

ФК04. Усвідомлення художньо-естетичної природи аудіовізуального мистецтва.

ФК05. Усвідомлення взаємозв'язків та взаємозалежності між теорією та практикою аудіовізуального мистецтва та виробництва.

Програмні результати навчання

ПРН 15. Вміти спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності).

ПРН 16. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземною мовами усно та письмово.

ПРН 17. Збирати, оцінювати, аналізувати та обробляти інформацію з використанням сучасних інформаційних технологій та спеціалізованого програмного забезпечення.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Основна спрямованість дисципліни визначається володінням технічних навичок при створенні сучасних рукописних написів.

Дисципліна вивчається протягом одного семестру 2-го курсу (4 кредита ECTS, 120 навчальних години, в тому числі 60 годин — аудиторні практичні та семінарські заняття та 60 годин — самостійні). Всього курс має 1 модуль та 7 тем.

семестр містить:

2 модулі

1-й модуль містить 3 практичних завдання:

1. Виконання копії готичного алфавіту;
2. Виконання копії композиції готичного шрифту;
3. Виконання копії кириличного алфавіту;

1-й модуль містить 3 практичних завдання:

4. Виконання копії заголовних літер коперплейту;
5. Виконання копії шрифтової композиції коперплейту;
6. Виконання копії алфавіту скоропису
7. Виконання оригінальної композиції шрифтової графіки до «відео-книги».

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Метод повідомлення нових знань — практична робота в процесі виконання завдань.

Основна форма вивчення курсу — творча робота при виконанні технічних прийомів створення каліграфічних написів, згідно учбового плану.

Мета запропонованих завдань — навчитися виконувати сучасні та експериментальні каліграфічні написи. Вивчення відбувається за принципом послідовного ускладнення учбових задач. Розвиток у процесі навчання здійснюється за рахунок обопільного спілкування між студентами та викладачем, що є запорукою позитивного результату. Основними дидактичними принципами, покладеними в основу викладання дисципліни є:

- головний принцип навчання, від простого до складного;
- виконання необмеженої кількості копій шрифтових гарнітур, заради набуття каліграфічного досвіду;
- усвідомлення матеріалу через методичні взірці;
- систематична робота над особистісним розвитком студентів.

За термін навчання студенти мають працювати з поставленою задачею викладача дисципліни, з рекомендаціями та консультаціями. Керівник курсу повинен мати індивідуальний підхід до бачення каліграфічних написів з арт-проектом кожного студента, тому що викладач має заохочувати та розвивати нестандартність мислення у студентів. Розвиток у процесі навчання здійснюється не тільки змістом навчального матеріалу, але й особистістю викладача та стилем спілкування зі студентами.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Програмою передбачено рубіжні етапи контролю у формі поточних переглядів етапів процесу роботи виконаних завдань. Підсумковий контроль засвоєння знань здійснюється у формі екзаменаційних переглядів.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
64-74	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Дисциплінарна та організаційна відповідальність. За координацію процесу занять та сприятливу атмосферу відповідальність несе викладач. Особливу увагу викладач повинен приділити досягненню програмних результатів дисципліни. В разі необхідності викладач має право на оновлення змісту навчальної дисципліни на основі нових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі, про що повинен попередити студентів. Особисті погляди викладача з тих чи інших питань не мають бути перешкодою для реалізації студентами процесу навчання. Викладач повинен створити комфортні умови для реалізації процесу навчання особам з особливими освітніми потребами (в межах означеної аудиторії).

Міжособистісна відповідальність. У разі відрядження, хвороби або іншої важливої причини, викладач має право перенести заняття на інший день за умови узгодженості з адміністрацією та існуючим розкладом занять. Про дату, час та місце проведення занять викладач інформує студентів через старосту групи.

ПРАВИЛА ЗДОБУВАЧА

Вітається власна думка тлумачення з теми заняття, яка базується на аргументованій відповіді та доказах, зібраних під час практичних або самостійних занять.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTІ

Недопустимі пропуски занять без поважних причин (причини пропуску мають бути підтверджені необхідними документами або попередженням викладача). Не вітаються запізнення на заняття. У разі пропуску занять, студент має самостійно опрацювати матеріали тем і підтвердити їх опанування відповідною практичною роботою. Довгострокова відсутність студента на заняттях без поважних причин дає підстави для незаліку з дисципліни і його можливого подальшого відрахування. Додаткові заняття з такими студентами не передбачені. Відсутність практичних завдань на поточних переглядах унеможливорює отримати студентові оцінку за навчальний семестр.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Під час навчання студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо під час написання академічної постановки або написання домашніх завдань виявлено плагіат – тобто суттєве запозичення або копіювання в практичній роботі чужих матеріалів або творів мистецтва, студент зобов'язаний його переробити, тому що в цьому випадку бал за роботу буде суттєво знижений. Оскільки плагіат у будь-якому прояві суперечить з поставленою метою дисципліни. Якщо факт академічної не доброчесності зафіксований на екзаменаційному перегляді також унеможливорює студентові отримати бал за роботу, або оцінювання відбудеться частково, отримуючи тільки ті бали, що були зараховані за попередні етапи контролю чи не мають факту виявлення плагіату. Корисні посилання: <https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist325783.html>, <https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/>

РОЗКЛАД КУРСУ (на семестр)

1 модуль

№	Вид	Назва розділів, тем лекцій	Анонс лекційного матеріалу
---	-----	----------------------------	----------------------------

Тема 1.1.	Практичні	Виконання копії класичного готичного алфавіту.	<p>Завдання: копіювання готичного класичного алфавіту ширококінецьвим пером. Студент повинен вміти компоувати шрифт на форматі, виконати копію, враховуючи особливості шрифту в оригіналі. При вивченні гарнітури шрифту необхідно провести аналіз поверхні аркуша, графіки окремих літер і визначити кут аркуша, інструмент, яким буде виконуватися шрифт. При цьому необхідно дотримуватися правил роботи ширококінецьвим пером: суворе дотримання кута аркуша; основними рухами руки по аркушу ширококінецьвим пером повинні бути рухи зверху вниз і зліва направо; кожен штрих повинен проводитися в один прийом; слід приділяти увагу з'єднанню дугоподібних елементів.</p>
Тема 1.2.	Практичні	Виконання копії композиції класичних готичних шрифтів.	<p>Історичний екскурс в появу та розвиток широкінецьвих латинських шрифтів. Завдання: виконання копіювання шрифтової композиції готичного шрифту. Створення копії шрифтової готичної композиції з урахуванням конструкції літер. Робота пером вимагає живого, свіжого, швидкого виконання. При виконанні необхідно дотримуватися: геометрії фігур, використовуваних при формуванні літер; прийоми правильної роботи з інструментом; в процесі виконання літер проводити аналіз їх графіки з метою визначення можливих порушень логіки їх форми і з'ясування причин.</p>

Тема 1.3.	Практичні	Виконання копії класичних кирилических алфавітів.	<p>Історичний екскурс в появу та розвиток кирилических шрифтів.</p> <p>Завдання: виконання копії кирилического алфавіту.</p> <p>Студент повинен вміти компоувати шрифт на форматі, виконати копію, враховуючи особливості шрифту в оригіналі.</p> <p>При вивченні кирилического шрифту необхідно провести аналіз поверхні аркуша, графіки окремих літер і визначити кут аркуша, інструмент, яким буде виконуватися шрифт.</p> <p>При цьому необхідно дотримуватися правил роботи ширококінцевим пером: суворе дотримання кута аркуша; основними рухами руки по аркушу ширококінцевим пером повинні бути рухи зверху вниз і зліва направо; кожен штрих повинен проводитися в один прийом; слід приділяти увагу з'єднанню дугоподібних елементів.</p>
--------------	-----------	---	---

2 модуль

Тема 2.1.	Практичні	Виконання копії заголовних літер коперплейту.	<p>Історичний екскурс в появу та розвиток гострокінцевих латинських алфавітів.</p> <p>Завдання: виконання копіювання заголовних літер коперплейту.</p> <p>Створення копії заголовних літер коперплейту з урахуванням конструкції літер. Робота пером вимагає живого, свіжого, швидкого виконання. При виконанні необхідно дотримуватися: геометрії фігур, використовуваних при формуванні літер; прийоми правильної роботи з інструментом; в процесі виконання літер проводити аналіз їх графіки з метою визначення можливих порушень логіки їх форми і з'ясування причин.</p>
--------------	-----------	---	--

Тема 2.2.	Практичні	Виконання копії композиції коперплейту.	Історичний екскурс в появу та розвиток гострокінцевих латинських шрифтів. Завдання: виконання копіювання шрифтової композиції шрифту коперплейт. Створення копії шрифтової композиції коперплейта з урахуванням конструкції літер. Робота пером вимагає живого, свіжого, швидкого виконання. При виконанні необхідно дотримуватися: геометрії фігур, використовуваних при формуванні літер; прийоми правильної роботи з інструментом; в процесі виконання літер проводити аналіз їх графіки з метою визначення можливих порушень логіки їх форми і з’ясування причин.
Тема 2.3.	Практичні	Виконання копії алфавіту скоропису.	Історичний екскурс в появу та розвиток скоропису. Завдання: виконання копії алфавіту скоропису. Студент повинен вміти компоувати скоропис на форматі, виконати копію, враховуючи особливості шрифту в оригіналі. При вивченні скоропису необхідно провести аналіз поверхні аркуша, графіки окремих літер і визначити кут аркуша, інструмент, яким буде виконуватися шрифт. При цьому необхідно дотримуватися правил роботи гострокінцевим пером: суворе дотримання кута аркуша; основними рухами руки по аркушу гострокінцевим пером повинні бути рухи зверху вниз і зліва направо; кожен штрих повинен проводитися в один прийом; слід приділяти увагу з’єднанню дугоподібних елементів.
Тема 2.4.	Практичні	Створення оригінальної композиції сучасним каліграфічним	Історичний екскурс в появу та розвиток скоропису. Завдання: виконання копії алфавіту скоропису. Студент повинен вміти компоувати скоропис на форматі, виконати копію, враховуючи особливості шрифту в оригіналі. При вивченні скоропису необхідно провести аналіз поверхні аркуша, графіки окремих літер і визначити кут аркуша, інструмент, яким буде виконуватися шрифт. При цьому необхідно дотримуватися правил роботи гострокінцевим пером: суворе дотримання кута аркуша; основними рухами руки по аркушу гострокінцевим пером повинні бути рухи зверху вниз і зліва направо; кожен штрих повинен проводитися в один прийом; слід приділяти увагу з’єднанню дугоподібних елементів.

Тема 2.4.		Створення оригінальної композиції сучасним каліграфічним шрифтом до «відео-книги»	Суть понять: «скелет» літери, «тіло» літери, «одяг» літери. Вивчення конструкцій літер рукотворних графічних шрифтів. Виявлення спільних та відмінних особливостей у елементів літер. Проаналізувати, як обраний інструмент впливає на написання конструкції літер. Завдання: підбрати напис з використанням сучасної каліграфії до запланованої теми та задуму до «відео-книги». Створити художній образ напису з урахуванням композиційних, стилістичних, ритмічних особливостей «відео-книги». Проаналізувати конструкцію літер та технічну особливість обраного стилю письма. На основі теоретичних знань про формоутворення шрифту, створити оригінальну композицію, використовуючи напис як художній образ до «відео-книги». Виявити художню якість при складних взаємодіях простору і шрифтових форм.
--------------	--	---	---

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Тема	Форма звітності	Бали
1 модуль		
1.1.	Поточний контроль	12
1.2.	Поточний контроль	14
1.3.	Поточний контроль	14
Перегляд		
2 модуль		
2.1.	Поточний контроль	15
2.2.	Поточний контроль	15
2.3.	Поточний контроль	15
2.4.	Поточний контроль	15
Перегляд		
Всього балів		100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Бали	0-20	0-40	Критерії оцінювання
А 90 - 100	16 - 20	37 - 40	Студент в повному обсязі опанував матеріал практичного курсу, творчо та якісно виконав усі поставлені завдання, проявив креативне мислення при виконанні завдань, логічно обґрунтував послідовність виконання необхідних завдань, професійно виконав усі етапи завдання, додатково брав участь у міжнародних або всеукраїнських конкурсах, виставках, фестивалях (отримав відзнаку).
В 82 - 89	12–15	35 - 37	Студент добре опанував матеріал теоретичного та практичного курсу, вчасно виконав усі поставлені задачі, творчо підійшов до виконання практичних завдань, але при цьому робота має незначні недоліки.
С 75-81	11 - 13	33 - 34	Студент в цілому добре опанував матеріал теоретичного та практичного курсу, вчасно та якісно виконав більшість поставлених завдань, але виконана робота має суттєві недоліки (відсутність творчого підходу тощо).
Д 64 - 74	8 - 10	29 - 32	Студент в недостатньому обсязі опанував матеріал теоретичного та практичного курсу, вирішив в цілому основні поставлені завдання, але виконана робота має значні недоліки (неохайність виконання, відсутність творчого підходу, несвоєчасна подача виконаної роботи тощо).

E 60-63	6 - 8	26 - 28	Студент в недостатньому обсязі опанував матеріал теоретичного та практичного курсу, не впорався з головними задачами дисципліни, практична робота має багато значних недоліків (неохайність виконання, відсутність творчого підходу, несвоєчасна подача виконаної роботи, значна кількість суттєвих помилок при виконанні завдання, пропуски занять без поважних причин тощо).
	0	0	Пропуск рубіжного контролю

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за активність студента, та творчий підхід під час практичних занять, виставкова діяльність у всеукраїнських, міжнародних виставках, участь у творчих конкурсах Максимальна кількість балів: 10.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Кудрявцев А. Эволюция шрифтовой формы в графическом дизайне // диссерт. На соиск. Уч. Степ. Канд. Искусствоведения // Российская государственная Библиотека М. 2004. 156 с.
2. Лоукотка Ч. Развитие письма. М.: Издательство иностранной литературы. 1950. 320 с.
3. Мітченко В. Естетика Українського рукописного шрифту. К.: Грамота. 2007. 208 с.
4. Мітченко В. Каліграфія: Взаємовпливи шрифтів. Київ: Laurus. 2018. 288 с.
5. Різник М. Письмо і шрифт К.: Вища школа. 1978. 150 с.
6. Соколов-Ремизов С. Литература. Каллиграфия. Живопись. М.: Наука. 1985. 312 с.

Допоміжна

1. Арнхейм Р. Искусство и визуальное восприятие. М.: Прогресс. 1974. 392 с.
2. Брайчевський М. Походження слов'янської писемності. К.: Видавничий дім «КМ Академія», 2002. 154 с.
3. Добиаш-Рождественская О. История письма в средние века М.: Книга. 1987. 320 с.
4. Запаско Я. Українська рукописна книга. Львів: Світ. 1995. 480 с.
5. Истрин В. 1100 лет словянской азбуки. М.: ЛКИ. 2011. 194 с.
6. Киселёва Л. Западноевропейская рукописная книга 14-15 вв. С-Пб.: Дмитрий Буланин. 2003. 312 с.
7. Проненко Л. Каллиграфия для всех. М.: Студия Артемия Лебедева. 2017. 336 с.

8. Таранов Н. Н. Художественно-образная выразительность шрифтов: монография. Волгоград: Перемена. 2000. 166 с.
9. Телингатер С. Об унификации графем алфавитов, возникших на латинской и греческой основе. 2015. URL : <https://typejournal.ru/articles/The-Standardisation-of-Alphabetic-Graphemes/>